

ELÄINTEN HYVINVOINNIN TUEN SITOUMUSEHDOT 2009

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin.

ELÄINTEN HYVINVOINNIN TUEN SITOUMUSEHDOT 2009

Sisällysluettelo

1	Sitoumuksen antamisen edellytykset	3
2	Tuen määrä ja sen maksaminen	4
3	Täydentävät ehdot tuen ehtona	5
4	Perusehdot	6
4.1	Perusehtojen noudattaminen	6
4.2	Nauta- ja sikatilojen yhteiset eläinten terveydenhuoltoon liittyvät vaatimukset	6
4.3	Nautatiloilla noudatettavat terveydenhuoltoon liittyvät vaatimukset	6
4.4	Nautojen ruokinta ja muu hoito	7
4.5	Sikatiloilla noudatettavat terveydenhuoltoon liittyvät vaatimukset	8
4.6	Sikojen ruokinta ja muu hoito	8
5	Lisäehdot	9
5.1	Lisäehtojen valinta	9
5.2	Nauta- ja sikatiloille yhteinen lisäehto	10
5.3	Nautatilojen lisäehdot	10
5.4	Sikatilojen lisäehdot	12
6	Olosuhteiden muutokset sitoumuksen aikana	13
6.1	Ilmoitusvelvollisuus olosuhteiden muutoksista	13
6.2	Tuotantosuunnan vaihtaminen	13
6.3	Lisäehdon vaihtaminen ja siitä luopuminen	13
6.4	Sitoumukseen sisältyvien eläinten määrän väheneminen	13
6.5	Sitoumuksesta vapauttaminen ja siitä luopuminen	14
6.6	Sitoumuksen siirtäminen	14
7	Eräitä tukeen liittyviä seikkoja	14
7.1	Termejä	14
7.2	Asiakirjojen säilyttäminen	15
7.3	Tuen julkisuus	15
7.4	Valvonta	15
	LIITE 1 Terveydenhuollon vaatimukset nautatiloilla	15
	LIITE 2 Terveydenhuollon vaatimukset sikatiloilla	16

ELÄINTEN HYVINVOINNIN TUEN SITOUKSEHDOT 2009

1 Sitoumuksen antamisen edellytykset

Sitoumuksen antaminen

Eläinten hyvinvoinnin tukea voivat hakea nauta- ja sikatilat.

Tukea saadaksesen viljelijän tulee toimittaa sitoumus eläinten hyvinvointituesta paikalliselle maaseutuelinkeinoviranomaiselle. Sitomusaika on viisi vuotta. Vuonna 2009 annettu sitoumus alkaa 1.5.2009 ja päättyy 30.4.2014. Viljelijä sitoutuu toimenpiteen edellyttämien velvoitteiden noudattamiseen valitseman eläinlajin tai valitsemiensa eläinlajien osalta. Viljelijällä on oltava hallinnassaan koko sitoumuksen ajan vähintään 10 eläinyksikköä kyseistä eläinlajia maatilallaan. Tuen ehtoihin sisältyvä terveydenhuoltosopimus on tehtävä ensimmäisen sitoumusvuoden loppuun (30.4.2010) mennessä. Eläinlääkärin tätä tarkoitusta varten tarvittava käynti on kuitenkin oltava tilattuna viimeistään sitoumusta koskevaa hakemusta jätettäessä.

Sitoutuminen tehdään täyttämällä ja allekirjoittamalla lomake Lnro 188 ja toimittamalla se 30.4.2009 mennessä sen kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle, jonka alueella eläinten tuotantorakennus sijaitsee. Lisäksi kaikkina sitoumusvuosina tuen maksatusta haetaan erillisellä hakemuksella (Lnro 101 B).

Sitoutumiseen ja lisäehtojen valintaan liittyy tiettyjä rajoituksia, joista kerrotaan jäljempänä.

Viljelijä ja maatila

Viljelijällä tarkoitetaan eläinten hyvinvoinnin tuen osalta kotieläintuotantoa harjoittavaa luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä tai luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden ryhmää riippumatta siitä, mikä on ryhmän ja sen jäsenten oikeudellinen asema.

Viljelijältä ei edellytetä tietyn vähimmäispeltoalan tai muun alan hallintaa, elleivät eläinten hyvinvoinnin tuen sitoumusehdot edellytä sitoumukseen sisällytettävien tuotantoeläinten laiduntamista tai jaloittelua.

Maatilalla tarkoitetaan viljelijän johtamaa yhden tai useamman kiinteistön tai kiinteistön osan tai tuotantorakennuksen ja sen maapohjan muodostamaa, maatalouden harjoittamiseen käytettävää toiminnallisesti ja taloudellisesti itsenäistä tuotantoyksikköä, jota hallitaan yhtenä kokonaisuutena omistuksen tai vuokrauksen perusteella.

Ikä

Viljelijän tai hänen puolisonsa on sitoumuksen antamista edeltävän vuoden joulukuun 31. päivänä oltava vähintään 18-vuotias, mutta ei yli 65-vuotias niin, että hän on voinut täyttää aikaisintaan tuona päivänä 65 vuotta. Vuonna 2009 sitoutuvan viljelijän tulee olla syntynyt 31.12.1943 – 31.12.1990 välisenä aikana täyttyäkseen ikävaatimuksen. Puolisoilla tarkoitetaan aviopuolisoita ja avioliitonomaisissa olosuhteissa eläviä, tuloverolain (1535/1992) 7 §:n 3 momentissa tarkoitettuja henkilöitä. Alle 18-vuotiaalle voidaan myöntää tukea vain, jos hän on solminut avioliiton tai jos hän harjoittaa maataloutta yhteisomistajana yhdessä vanhempiansa tai heistä jommankumman kanssa taikka jos tuen myöntämiseen on muita erityisiä syitä. Jos kysymys on useamman viljelijän yhdessä harjoittamasta maataloudesta tai yhteisömuodossa harjoitettavasta maataloudesta, voidaan tuki myöntää sillä edellytyksellä, että näiden osalta vähintään yksi viljelijä, yhtiömies, jäsen tai osakas täyttää ikää koskevan edellytyksen. Ikäedellytys ei koske julkisoikeudellista yhteisöä, yhdistystä, säätiötä, koulutilaa eikä vankilatilaa.

Yleiset vaatimukset

Viljelijän on täytettävä eläinten terveydenhuollon vaatimukset. Viljelijän on säilytettävä terveydenhuoltosopimus, eläinlääkärin antamat todistukset tehdyistä terveydenhuoltokäynneistä, vuosittain päivitetty terveydenhuoltosuunnitelmat sekä mahdolliset erakohtaiset yhteenvedot eläinten sairastuvuudesta. Viljelijän tulee varmistaa, että tuen ehdot täyttyvät kaikilta osin koko sitoumuskauden ajan.

Perusehtoihin sisältyvät terveydenhuollon vaatimukset ja jäljempänä selvitettyt muut ehdot. Perusehtojen noudattamisen lisäksi viljelijä voi valita enintään kaksi lisäehtoa. Eläinlaji-

kohtaisen lisäehdon voi valita, jos kyseistä eläinlajia on vähintään 10 ey koko sitoumuskauden ajan ja muut edellytykset täyttyvät. Tuen ehtona olevia toimenpiteitä on toteutettava ensimmäisenä sitoumusvuonna pääsääntöisesti toukokuun 1. päivästä lähtien, mutta viimeistään joulukuun loppuun mennessä ellei ehdon osalta ole sanottu muuta määraaikaa.

2 Tuen määrä ja sen maksaminen

Eläinten hyvinvoinnin tuen maksamisen hakeminen

Tuen maksamisen edellytyksenä on vuosittaisen maksatushakemuksen tekeminen myös ensimmäisenä tukivuotena. Tilalla, jolla on nautoja ja sikoja ja joka sitoutuu noudattamaan sekä nauta- että sikatilän tukiehtoja, eläinmäärä lasketaan samoilla periaatteilla kuin alla on kerrottu.

Nautatilalla maksatushakemuksena on käytettävä maataloushallinnon vahvistamaa lomaketta (Lnro 101 B). Erillistä tukihakuun liittyvää eläinmääräilmoitusta ei tarvita. Nautojen eläinmäärät saadaan Maatalouden Laskentakeskuksen ylläpitämästä nautarekisteristä, josta hallinto laskee tukeen oikeutettujen nautojen määrän laskentapäivinä. **Tukea saadakse hakijan on ilmoitettava naudat nautarekisteriin.** Tuki maksetaan sitoumuksen alkamisvuonna toukokuun 1. päivän ja elokuun 1. päivän välisen ajan eläinyksikkömäärien keskiarvon perusteella. Seuraavina vuosina eläinyksikkömäärä on tukihakua edeltävän vuoden elokuun 2. päivän ja tukihakuvuoden elokuun 1. päivän välisen ajanjakson eläinyksikkömäärien keskiarvo.

Sikatilalla maksatushakemuksena on käytettävä maataloushallinnon vahvistamaa lomaketta (Lnro 101 B), joka toimitetaan maaseutuelinkeinoviranomaiselle kevään tukihaun yhteydessä. Maksun perusteeksi tarvitaan sikojen määrä. Se saadaan Eviran ylläpitämästä sikarekisteristä, josta hallinto laskee tukeen oikeutettujen sikojen määrän laskentapäivinä. **Tukea saadakse hakijan tulee ilmoittaa siat sikarekisteriin Eviran ohjeiden mukaan.** Tuki ei ole tarkoitettu villisikatarhoille.

Sikojen ey-määrä lasketaan seuraavien päivien tukikelpoisista eläinmääristä:

- sitoutumisvuonna: touko-, kesä-, heinä- ja elokuun 1. päivien eläinyksikkömäärien keskiarvo

- muina sitoumusvuosina: tukihakua edeltävän vuoden syys-, loka-, marras- ja joulukuun 1. päivien ja tukihakuvuoden tammi-, helmi-, maaliskuu-, huhti-, touko-, kesä-, heinä- ja elokuun 1. päivien eläinyksikkömäärien keskiarvo.

Hallinnon suorittamassa laskennassa jätetään kuitenkin huomiotta suurin ja kaksi pienintä kuukausittaista eläinmäärää (myös sitoutumisvuonna). Rekisteriin ilmoitetuista kolme kuukautta tai sitä nuoremmista porsaista otetaan huomioon puolet.

Lisäksi on huomattava, että sitoumus jatkuu, vaikka tilalla olisi lyhytaikainen tuotantotauko. Tässä tarkoitettuja tuotantotaukoja voi aiheutua seuraavista olosuhteista:

- tietyt kotieläintuotantomuodot
- kotieläinrakennuksen peruskorjaus tai laajennus
- tuotantosuunnan muuttaminen
- ylivoimainen este, esimerkiksi vastustettavan eläintaudin tai tilalta saneerattavan tartunnan takia.

Tukeen oikeutetut eläimet muutetaan eläinyksiköiksi taulukon mukaisesti (ks. myös Luku 7):

ELÄINLAJI	ELÄINYKSIKKÖ (EY)
Naudat yli 2 v	1,0
Naudat 6 kk-2 v	0,6
Naudat alle 6 kk	0,4
Emakot (joutilaat tai porsineet ¹⁾),	0,5
Muut siat	0,3

¹⁾ lasketaan ilman porsaita, joista huomioidaan puolet eläinlajeina 'Muut siat'

Eläinten hyvinvoinnin tuen määrä

Vuosittain tukeen oikeutettujen eläinten määrä todetaan rekistereistä saatujen tietojen perusteella. Viljelijän tulee ilmoittaa eläimet näihin rekistereihin rekisterinpitäjän antamien ohjeiden mukaisesti. Jos tila on ollut työ- ja elinkeinokeskuksen valvonnassa, tukeen oikeutettujen eläinten määrä varmistuu valvontatietojen perusteella. Tuki maksetaan niistä tukikelpoisista eläimistä, jotka ovat viljelijän hallinnassa. Tuen ehtoja tulee noudattaa myös hallinnassa olevien tilan ulkopuolelle sijoitettujen eläinten osalta.

Sitoutuneelle viljelijälle maksetaan vuosittain eläinten hyvinvoinnin tukea hänen noudattamiensa ehtojen mukaisesti eläinyksikköä kohti seuraavasti:

NOUDATETTAVAT EHDOT	TUKITASO €/EY
Perusehdot	
Naudat	17,50
Siat	5,00
Nauta- ja/tai sikatilalle valittava lisäehto	
Palontorjunta ja pelastussuunnitelma	
- naudat	3,58
- siat	1,53
Lisäehdot nautatiloilla	
Vasikoiden pito-olosuhteiden parantaminen pinta-alavaatimuksilla	12,17
Vasikoiden pito-olosuhteiden parantaminen	9,92
Kytkeytyneiden nautojen liikkumismahdollisuuksien parantaminen	8,73
Vähintään 6 kk ikäisten nautojen pito-olosuhteiden parantaminen	21,06
Nautojen laidunnus kasvukaudella ja jaloittelu talviaikana	21,29
Nautojen sairaus-, hoito- ja poikimakarsinat	12,35
Lisäehdot sikatiloilla	
Joutilaiden emakoiden ja ensikoiden laidunnus tai jaloittelu	11,03
Emakoiden ja ensikoiden tiineytys	6,69
Tiineytettyjen sikojen tila- ja makuupaikkavaatimukset	3,07
Emakoiden vapaa porsiminen	13,29
Sikojen sairaskarsinat	8,84
Sikojen karsinaolosuhteiden parantaminen	9,40

Maatilalle maksetaan vuosittain enintään 5 000 euroa eläinten hyvinvoinnin tukea. Pienin maksettava tukisumma on 100 euroa.

3 Täydentävät ehdot tuen ehtona

Eläinten hyvinvoinnin tuen myöntämisen edellytyksenä on täydentävien ehtojen noudattaminen. Täydentävät ehdot jakautuvat lakisääteisiin hoitovaatimuksiin ja hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksiin.

Täydentäviä ehtoja ja niihin liittyviä säädöksiä on selvitetty Hakuoppaan 2009 luvussa 9 sekä seuraavissa viljelijöille lähetetyissä täydentävien ehtojen oppaissa

- Viljelytapa ja ympäristöehdot (joulukuu 2004; täydennetty keväällä 2006)
- Eläinten merkintä ja rekisteröinti, kasvin- suojeleuaineet, rehut, elintarvikkeet, eläintaudeista ilmoittaminen ja eläinten hyvinvointi (uudistettu painos 2007).

Säädökset, joita viljelijä sitoutuu noudattamaan täydentävinä ehtoina, on lueteltu ed. olevissa oppaissa.

Oppaita saa myös kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselta ja Maaseutuviraston internet-sivuilta.

Jos eläinten hyvinvoinnin tukea hakevalla viljelijällä on hallinnassaan vain eläinten tuotantorakennus, hänen on noudatettava täydentävien ehtojen sellaisia säädöksiä, jotka koskevat eläintuotantoa.

Tuen saajan on noudatettava eläinsuojelulakia ja -asetusta. Jos tuensaajan tilalla on todettu eläinsuojelurikos tai -rikkomus, eläinten hyvinvoinnin tuki peritään takaisin.

4 Perusehdot

4.1 Perusehtojen noudattaminen

Tuen hakijan on noudatettava perusehtoja nautojen tai sikojen osalta. Hakija voi sitoutua noudattamaan perusehtoja myös molempien eläinlajien osalta. Jos tilalla on sekä nautoja että sikojä ja viljelijä noudattaa perusehtoja näiden molempien eläinlajien osalta, hän voi valita molempien eläinlajien lisäehtoja. Tällöin molempia eläinlajeja on oltava vähintään 10 ey. Jos viljelijä noudattaa perusehtoja vain yhden eläinlajin osalta, lisäehdon tai lisäehtojen tulee olla tätä eläinlajia koskeva.

Perusehtoihin sisältyy eläinten terveydenhuoltoon liittyvien vaatimusten noudattaminen mukaan lukien tilatason tautisuojaus, eläinten ruokintaan ja hoitoon liittyvät ehdot sekä varautuminen toimintahäiriöihin tilalla. Tilalla käytettävät tuontirehut ja –rehuaineet on hankittava positiivisilla olevilta yrityksiltä tai niiden on oltava muutoin salmonellan osalta tutkittuja Suomessa. Eläinten terveydenhuoltoon liittyvät vaatimukset jakautuvat terveydenhuoltosopimuksen ja terveydenhuoltosuunnitelman tekemiseen, terveydenhuoltokäynteihin sekä tilatason tautisuojaukseen.

4.2 Nauta- ja sikatilojen yhteiset eläinten terveydenhuoltoon liittyvät vaatimukset

Viljelijän on hakiessaan ensimmäistä kertaa eläinten hyvinvoinnin tukea sitouduttava noudattamaan terveydenhuollon vaatimuksia.

Viljelijän on tehtävä eläinlääkärin kanssa kirjallinen **terveydenhuoltosopimus**. Jos tilalla on jo eläinlääkärin kanssa tehty ETU-terveydenhuoltosopimus, uutta sopimusta ei tarvita vaan vanha jatkuu normaalisti. Sopimuksesta on selvittävä tilan tuotantosunnan mukaiset ETU:n kansallisen tason vaatimukset (ETU-sopimukset) tai terveydenhuollon vaatimukset (Maaseutuviraston sopimuslomake, Lnro 189). ETU-sopimuslomaketta käytetään niillä tiloilla, jotka liittyvät ETU-seurantajärjestelmiin (Naseva tai Sikava) ja Maaseutuviraston sopimuslomaketta niillä tiloilla, jotka eivät liity seurantajärjestelmiin. Jos tilalla ei vielä ole terveydenhuoltosopimusta, eläinlääkärin kanssa on sovittava terveydenhuoltosopimuksen tekemisestä ennen eläinten hyvinvoinnin tuen tukihakemuksen jättämistä. Asia kysytään sitoumuslomakkeella 188. Tuen ehtona ovat terveydenhuollon vaatimukset eivät ole täysin yhtenevät ETU:n

kansallisen tason vaatimusten kanssa, mutta molemmat täyttävät eläinten hyvinvoinnin tuen edellytykset.

Terveydenhuoltosopimuksesta on selvittävä, miten usein eläinlääkäri käy tilalla, mitä käyntien aikana tilalla tehdään sekä tilaa ja sen eläinten terveydentilaa koskevien tietojen mahdollinen luovutus esimerkiksi meijerin tai teurastamon käyttöön ja muu käyttö.

Nautatiloilla eläinlääkärin on tehtävä **terveydenhuoltokäynti** vähintään kerran vuodessa. Sikatiloilla terveydenhuoltokäynnit on tehtävä siten, että porsastuotanto- ja yhdistelmätiloilla käyntejä on vähintään neljä kertaa vuodessa ja lihasikalassa kerran kasvatuserää kohden. Jatkuvatäyttöisissä lihasikaloissa tulee käydä vähintään neljä kertaa vuodessa. Eläinlääkäri tekee jokaisesta käynnistä kirjallisen asiakirjan itselleen ja viljelijälle. Viljelijä on velvollinen säilyttämään saamansa käyntidokumentit tilallaan.

Käynnin tai käyntien perusteella eläinlääkäri laatii kirjallisen **terveydenhuoltosuunnitelman**, josta selviää viljelijän kanssa sovitut tilalla tehtävät korjaus- ja kehystoimet. Terveydenhuoltosuunnitelma voi sisältyä terveydenhuoltokäyntilomakkeeseen. Suunnitelma on päivitettävä vuosittain. Päivittäminen voi tapahtua useamman käynnin perusteella. Suunnitelma voi olla sähköisessä muodossa, mutta sen on oltava tulostettavissa esimerkiksi eläinvalvontaa tekeväälle viranomaiselle.

Tilalla on noudatettava eläinlääkärin erikseen antamia määräyksiä tautisuojauksesta sekä eläinaineksen ja tuontirehujen hankinnasta.

4.3 Nautatiloilla noudatettavat terveydenhuoltoon liittyvät vaatimukset

Nautatilalla ei saa olla salmonella- eikä BVD -tartuntoja ja eloeläimiä myyvillä tiloilla ei myöskään pälvisilsatartuntoja. Pälvisilsatartuntojen osalta vaatimus ei koske lihantuotantoon kasvatettavien vasikoiden loppukasvatamoina. Näiden tautien esiintyminen tilalla ei estä tukeen sitoutumista, mutta saneeraus on tukeen sitoutuessa oltava käynnissä tai se on aloitettava viipymättä.

Tautivapaus selvitetään eläinlääkärin tiläkäynnin yhteydessä ja kirjataan terveydenhuoltokäyntilomakkeelle. Jos tilalla todetaan jokin edellä mainituista tartunnoista sitoumuskauden aikana tai on todettu tartunta ennen sitoumuskauden alkua, viljelijän on saneerat-

tava tartunta pois tai muutoin toimittava eläinlääkärin antamien, tartunnan leviämisen estämiseen tähtävien tilakohtaisten ohjeiden mukaisesti. Nautatilalle ostettujen tai siirrettyjen, toisen viljelijän pitopaikassa pidettyjen siitoseläinten on oltava tutkittuja salmonellan osalta eläinlääkärin ohjeiden mukaisesti. Siitoseläimellä tarkoitetaan tässä tilalle tulevia, pitoeläimiksi tarkoitettuja nautoja, esimerkiksi lypsyhiehoja. Tutkimus on oltava tehtynä enintään kaksi kuukautta ennen tilalle siirtoa. Vassikkakasvatamoissa, jotka myyvät ostamia eläimiä jatkokasvatukseen, salmonellatutkimus tulee tehdä osastokohtaisesti vuosittain eläinlääkärin ohjeiden mukaisesti.

Naudat tulee pitää puhtaina ja -mikäli tuotanto-olosuhteet sallivat- hyvin kuivitetuina. Lisäksi tulee noudattaa hyvää ruokinta- ja rehuhygieniää. Ruokinta tulee toteuttaa niin, että rehu ei joudu kosketuksiin lannan kanssa eikä vedessä ole epäpuhtauksia. Näillä toimilla tähdätään ulosteperäisten taudinaiheuttajien torjuntaan. Terveystarkastuksilla todetaan, että ulosteperäisiä taudinaiheuttajia on pyritty torjumaan edellä mainituilla keinoilla.

4.4 Nautojen ruokinta ja muu hoito

Tilalla on harjoitettava järjestelmällistä tuotantoseurantaa. Tuotantoseurantaa voivat hoitaa esimerkiksi neuvontajärjestö, meijeri, teurasamo tai viljelijä itse. Nautojen ruokinnassa on noudatettava kirjallista laskelmiin perustuvaa ruokintasuunnitelmaa, jossa on huomioitu eläinten kasvu- ja tuotantovaihe.

Nautatilojen tuotantoseurannassa tulee vähintään toteuttaa:

- rehujen koostumuksesta on käytettävissä taulukkoarvot tai rehuanalyysit (ostorehut ja poikkeavat suuremmat kotoisten rehujen rehurät)
- **lypsykarjasta** on käytettävissä lehmien ja hiehojen painot tai kuntoluokka, tuotettu maitomäärä, tuotannon vaihe ja tiineyden vaihe
- **emolehmistä** on käytettävissä paino tai kuntoluokka ruokintasuunnittelun perustaksi, eloon myytäviltä tai omalle tilalle pitoeläimiksi jätettäviltä eläimiltä vaihtoehtoisesti kuntoluokka, vieroituspaino, välityspaino tai 200 pv paino, edellä mainittujen perusteella pystytään laskemaan päiväkasvut käyttäen arvioituja syntymäpainoa, poikineiden emolehmien / vieroitettujen vasikoiden määrät kirjataan
- **lihakarjasta** on käytettävissä arvioidut syntymäpainot ja teuraspainot, joiden perusteella laskettu päiväkasvu

- ruokintasuunnitelmaa päivitetään tilanteen mukaan, uusi ruokintasuunnitelma tehdään vähintään sisä- ja ulkoruokintakaudelle
- painot vaa'alla tai mittanauhalla ellei ole mainittu arviopainon tai kuntoluokan käyttömahdollisuutta
- lääkitykset, sairaudet ja poistot kirjataan

Kaikkien eläinten saatavilla on oltava jatkuvasti riittävästi hyvälaatuista vettä. Eläinlääkäri tekee vedenvirtauksen mittauksen vuosittaisen terveydenhuoltokäynnin yhteydessä, jos se on tarpeen. Mittauksen voi tehdä myös muu asiaan perehtynyt henkilö, esimerkiksi neuvoja. Eläinlääkärin tulee kirjata havainnot veden riittävydestä terveydenhuoltosuunnitelmaan. Vedenvirtauksen mittaus on aiheellinen esimerkiksi nippoja tai juomakuppeja käytettäessä. Altaasta vedenvirtaus mitataan, jos on syytä olettaa, että vesi tulee altaaseen huomattavasti eläimen juontinopeutta hitaammin ja veden riittävä saanti voi siksi vaarantua.

Nautoja ei saa pitää yksinään ellei sairaus, vahingoittuminen, aggressiivinen käyttäytyminen tai muu perusteltu ja hyväksyttävä syy sitä edellytä tai eläinten hyvinvoinnin tuen lisäehdoissa ole toisin edellytetty. Esimerkiksi siitossonnia voidaan joutua pitämään jonkin aikaa yksin, samoin pikkuvassikkaa voidaan joutua pitämään aluksi yksittäiskarsinassa.

Lihantuotantotarkoituksiin kasvatettavia nautoja, mukaan lukien emolehmät, ei saa pitää parteen kytkettynä ellei tilapäinen, perusteltu ja hyväksyttävä syy sitä edellytä. Hyväksyttäviä syitä ovat esimerkiksi siemennys ja eläinlääkärin tai sorkkahoitajan hoitokäynti tai korkeintaan muutamia päiviä kestävä kiinni kytkeminen eläimen tarvitseman levon takia. Yksittäisen eläimen pitkäaikainen kiinni kytkeminen esimerkiksi käytöshäiriön vuoksi ei ole eläimen hyvinvoinnin kannalta toivottavaa, vaan eläin tulisi tarvittaessa sijoittaa karsinaan. Naudoilla tulee olla ikä- ja tuotosvaiheeseen sopivaa karkeaa rehua riittävästi saatavilla.

Tilan tulee varautua erilaisiin lyhytaikaisiin laitteiden toimintahäiriöihin. Toimintahäiriöitä voivat aiheuttaa laiterikko ja esimerkiksi sähkön ja vedensaannin katkokset myrskyn, pakkasen tai runsaan lumen tulon vuoksi. Jos pitopaikassa on koneellinen ilmanvaihto-, ruokinta-, juotto- tai muu vastaava järjestelmä, josta eläinten hyvinvointi on riippuvainen, on tilalla oltava kirjallinen suunnitelma toimivasta varajärjestelmästä laitteiston toimintahäiriöi-

den varalta. Suunnitelma voi olla viljelijän itsensä tekemä. Suunnitelmasta tulee ilmetä toimenpiteet, joilla ilmanvaihtoa, ruokintaa, juottoa tai muuta koneellista toimintaa hoitava järjestelmä korvataan, jos laitteisto hajoaa tai ei muutoin toimi. Laitteiston käyttökatos ei saa vaarantaa eläinten hyvinvointia. Maatilalla on sähkökatkosten varalta oltava käytettävissä sähköntuotannon varajärjestelmä, jonka tuottamalla sähköllä saadaan koneellinen ilmanvaihto ja tarvittaessa lypsy, juotto, ruokinta ja lannanpoisto toimimaan tai muu vastaava varautuminen sähkökatkokseen. Varajärjestelmä voi olla esimerkiksi naapurin kanssa yhteiskäyttöinen aggregaatti tai viipymättä käytettävissä oleva liitântä eri suunnasta tulevalle sähkölle.

4.5 Sikatiloilla noudatettavat terveydenhuoltoon liittyvät vaatimukset

Sikatilalla ei saa olla salmonella-, porsasyskä-, aivastustauti-, dysenteria- eikä kapitartuntauksia ensimmäistä kertaa haettaessa. Näiden tautien esiintyminen tilalla ei estä tukeen sitoutumista, mutta saneeraus on tukeen sitoutuessa oltava käynnissä tai se on aloitettava viipymättä. Kapilääkitystä ei saa käyttää, sillä se estää oireiden ilmaantumisen ja silloin tartuntaa ei voi todeta. Tautivapaus selvitetään eläinlääkärin tilakäynnin yhteydessä ja kirjataan terveydenhuoltokäyntilomakkeelle. Mikäli tilalla todetaan jokin edellä mainituista tartunnoista sitoumuskauden aikana, viljelijä sitoutuu saneeraamaan tartunnan pois tai muutoin toimimaan sen suhteen eläinlääkärin ohjeiden mukaan.

Emakoilla sikaruusuurokotukset ja sisäloislääkitys on oltava hoidettu eläinlääkärin ohjeiden mukaan. Perustelu rokotuskäytännöstä tulee olla saatavissa mahdollisen valvonnan yhteydessä. Lihaskalat voivat ottaa vastaan porsaita vain sellaisesta porsastuotantosikalasta, joka täyttää vähintään terveydenhuollon vaatimukset.

Sikatiloilla tulee torjua ulosteperäisiä taudinaiheuttajia ruokinnassa ja rehuhygieniassa sekä huolehtimalla eläinten puhtaudesta (ks. vastaava nautatilan kohta).

4.6 Sikojen ruokinta ja muu hoito

Tilalla on harjoitettava systemaattista tuotantoseurainta.

Sikatilojen tuotantoseurannalla pyritään seuraamaan ruokinnan ja muun hoidon vaikutuk-

sia tilan sikoihin. Seurannan apuna käytetään **tunnuslukuja**, joiden muutoksia seurataan. Viljelijä laskee itse tunnusluvut ja pystyy niiden avulla seuraamaan sikalan olosuhteissa tapahtuvia mahdollisia muutoksia.

Ruokinnan suunnittelua varten ruokintasuunnitelma päivitetään tilanteen mukaan. Mikäli mahdollista, rehujen koostumuksesta tulee olla käytettävissä analyysitiedot.

Seurannan tunnuslukuja ovat:

Emakoilla

- vierotettuja porsaita / emakko / vuosi
- porsaskuolleisuus ennen vierotusta, %; ja
- emakoiden poisto-%

Välikasvatusikäisillä sioilla

- kuolleisuus-%

Lihasioilla

- kuolleisuus-%; ja
- päiväkasvu

Poikkeuksellisesti yhdistelmäskaloiden lihasikaosastojen lihasikojen päiväkasvu ei vaadita, ellei sitä on mahdollista saada esim. teurastamon raportista.

Tunnuslukujen laskemista varten tulee olla käytettävissä tilan emakoista ja ensikoista astutus- tai siemennispäivät, porsimispäivät, elossa ja kuolleena syntyneet porsaiden lukumäärät, vierotettujen porsaiden lukumäärät sekä poistopäivät sekä poiston syy. Lihasioista tulee olla käytettävissä kuolemat ennen poistoa sekä teurastamon tulosraportti erän päiväkasvusta (yhdistelmäskaloiissa tätä ei aina ole mahdollista saada).

Kaikkien eläinten saatavilla on oltava jatkuvasti riittävästi hyvälaatuista vettä. Vedenvirtauksen mittaus on tarvittaessa tehtävä terveydenhuoltokäynnillä. Mittauksen voi tehdä myös muu asiaan perehtynyt henkilö, esimerkiksi neuvoja. Eläinlääkärin tulee kirjata havainnot veden riittävydestä terveydenhuoltosuunnitelmaan. Juomalaitteiden on oltava helposti puhdistettavissa.

Emakoille ja ensikoille on annettava pesäntekomateriaalia viimeistään viikko ennen odotettua porsimispäivää. Sen tarkoitus on lievittää porsimisen aiheuttamaa stressiä ja mahdollistaa lajille ominainen pesäntekokäyttäytymisen. Pesäntekomateriaali voi olla esimerkiksi olkea, heinää, sanomalehteä, rehusäkkejä, pahvilaatikko, kuusenhavuja, lehdeksiä tai

muuta vastaavaa sioille vaaratonta materiaalia, jota emakko tai ensikko voi ottaa suuhunsa, muotoilla ja siirtää paikasta toiseen.

Pesäntekomateriaali voi olla myös karsinan seinään kiinnitettävä, sivuiltaan noin 30-40 senttiä laaja pureskelua kestävä, sialle turvallinen kangas- tai nahkapala tai vastaavan tyyppinen esimerkiksi köysistä tehty nippu tai muu vastaava sian muotoiltavissa oleva väline, johon emakko tai ensikko voi kohdistaa pesäntekokäyttäytymisensä.

Materiaalista on ennen käyttöä poistettava esimerkiksi sialle vaaralliset niitit. Jos materiaali on irtonaista, sitä tulee olla emakon käytettävissä koko ajan vähintään 10 litran ämpäristä vastaava määrä. Seinään kiinnitettävä kiinteä väline tulee puhdistaa käytön välillä, jos se tulee toisen sian käyttöön. Pesäntekomateriaalin antaminen voidaan lopettaa porsimisen jälkeen.

Sikoja ei saa pitää yksinään ellei sairaus, vahingoittuminen, aggressiivinen käyttäytyminen tai muu perusteltu ja hyväksyttävä syy sitä edellytä tai eläinten hyvinvoinnin tuen lisäehdoissa ole toisin edellytetty.

Sikatiiloilla tuotantorakennuksissa on oltava sellainen hälytys- ja valvontajärjestelmä, joka antaa hälytyksen lämpötilan noustessa tai laskiessa liikaa eläinten hyvinvointia ajatellen sekä sähkökatkosten, ilmanvaihtojärjestelmän toimintahäiriöiden tai muiden vastaavien eläinten hyvinvointiin vaikuttavien häiriöiden aikana. Jos pitopaikassa on koneellinen ilmanvaihto-, ruokinta-, juotto- tai muu vastaava järjestelmä, josta eläinten hyvinvointi on riippuvainen, on tilalla oltava kirjallinen suunnitelma toimivasta varajärjestelmästä laitteiston toimintahäiriöiden varalta. Suunnitelma voi olla viljelijän itsensä tekemä. Suunnitelmasta tulee ilmetä toimenpiteet, joilla ilmanvaihtoa, ruokintaa, juottoa tai muuta koneellista toimintaa hoitava järjestelmä korvataan, jos laitteisto hajoaa tai ei muutoin toimi. Laitteiston käyttökatos ei saa vaarantaa eläinten hyvinvointia. Sähkökatkosten varalta maatilalla on oltava sähköntuotannon varajärjestelmä, jonka tuottamalla sähköllä saadaan koneellinen ilmanvaihto ja tarvittaessa juotto, ruokinta ja lannanpoisto toimimaan tai muu vastaava varautuminen sähkökatkokseen. Varajärjestelmä voi olla esimerkiksi aggregaatti tai viipymättä käytettävissä oleva liitäntä eri suunnasta tulevalle sähkölle.

5 Lisäehdot

Tila voi valita seuraavista lisäehdoista jäljempänä kerrotulla tavalla ja esitetyillä rajoituksilla.

Nauta- ja/tai sikatilalle valittava lisäehto

1. Palontorjunta- ja pelastussuunnitelma

Lisäehdot nautatiloilla

2. Vasikoiden pito-olosuhteiden parantaminen pinta-alavaatimuksilla
3. Vasikoiden pito-olosuhteiden parantaminen
4. Kytkeytyneiden nautojen liikkumismahdollisuuksien parantaminen
5. Vähintään 6 kk ikäisten nautojen pito-olosuhteiden parantaminen
6. Nautojen laidunnus kasvukaudella ja jaloittelu talviaikana
7. Nautojen sairas-, hoito- ja poikimakarsinat

Lisäehdot sikatiloilla

8. Joutilaiden emakoiden ja ensikoiden laidunnus tai jaloittelu
9. Emakoiden ja ensikoiden tiineytys
10. Tiineytettyjen sikojen tila- ja makuupaikka-vaatimukset
11. Emakoiden vapaa porsiminen
12. Sikojen sairaskarsinat
13. Sikojen karsinaolosuhteiden parantaminen

5.1 Lisäehtojen valinta

Tila voi valita enintään kaksi lisäehtoa. Lisäehdon voi valita, jos;

- viljelijä on sitoutunut noudattamaan kyseisen tuotantosuunnan perusehtoja;
- tilalla on kyseistä eläinlajia vähintään 10 eläinyksikköä koko sitoumuskauden ajan; ja
- lisäehto soveltuu tilan tuotantorakenteeseen ja sen teknisiin järjestelyihin.

Viimeinen ehto tarkoittaa sitä, että lisäehdon tulee tilan olosuhteisiin suhteutettuna todella vaikuttaa tilan eläinten hyvinvointia parantavasti. Lisäehtoa ei voi valita, jos tilalla on vain vähäinen määrä kyseisen lisäehdon eläimiä. Esimerkiksi tila, jolla on 50 lypsylehmän pihatto ja joka on sijoittanut muutamia lemmiä vanhaan parsinavettaan, ei voi valita 'Kytkeytyneiden nautojen liikkumismahdollisuuksien parantaminen' -lisäehtoa. Tällaisessa tilanteessa on myös huomattava, että jos nämä muutamat lemmät ovat tilan hallinnassa, mutta naapurin vanhassa navetassa, niitä hoidettaessa on noudatettava samoja eläinten hyvinvoinnin tuen ehtoja, joita on valittu noudatettavaksi omalla tilalla. Lisäehtoa ei voi valita, jos sitä ei

voi toteuttaa niin, että sillä olisi hyödyllisiä vaikutuksia eläinten hyvinvointiin. Siksi lisäehtoa ei voi valita myöskään kokonaan ulkona kasvatettavilla ja siihen tottuneilla naudoilla kuten biisonit ja joissakin tapauksissa esimerkiksi Highland Cattle- rotuiset naudat.

Jos tilalla noudatetaan perusehtoja sekä nautojen että sikojen osalta, tila voi valita lisäehdot joko toisen tai molempien eläinlajin osalta, mutta ei enempää kuin yhteensä kaksi Jos viljelijä noudattaa perusehtoja vain yhden eläinlajin osalta, lisäehdon tai lisäehtojen tulee koskea tätä eläinlajia. Poikkeuksellisesti tila voi kuitenkin valita samaan aikaan palontorjunta- ja pelastussuunnitelman noudattamisen sekä nautojen että sikojen tuotantorakennuksissa, jolloin lisäehdosta maksetaan naudoille ja sioille. Tällöin lisäehto katsotaan yhdeksi valituksi lisäehdoksi ja sen lisäksi tila voi valita toisen lisäehdon.

Jos tilalla on ohjelmakauden 2000-2006 mukainen ympäristötukisitoumus, jossa lisätoimenpiteenä on tuotantoeläinten hyvinvoinnin edistäminen, viljelijä ei voi valita eläinten hyvinvoinnin tuessa sellaista lisäehtoa, jossa edellytyksenä on eläinten laidunnus tai jaloittelu. Tällaisia lisäehtoja ovat 'Nautojen laidunnus kasvukaudella ja jaloittelu talviaikana' - ja 'Joutilaiden emakoiden ja ensikoiden laidunnus tai jaloittelu' -lisätoimenpiteet.

Viljelijä, jolla on maatalouden ympäristötuen erityistukisopimus luonnonmukaisesta kotieläintuotannosta, ei voi valita 'Nautojen laidunnus kasvukaudella ja jaloittelu talviaikana' – tai 'Joutilaiden emakoiden ja ensikoiden laidunnus tai jaloittelu' -lisäehtoa.

Viljelijä ei voi valita yhtä aikaa sekä 'Vasikoiden pito-olosuhteiden parantaminen pinta-alavaatimuksella' – että 'Vasikoiden pito-olosuhteiden parantaminen' –lisäehtoja.

5.2 Nauta- ja sikatiloille yhteinen lisäehto

Palontorjunta- ja pelastussuunnitelma

Tilan tuotantorakennuksissa, joissa pidetään nautoja tai sikoja, on oltava asianmukaisesti asennetut ja tuotantorakennusten olosuhteisiin suunnitellut palovaroittimet. Niiden antama hälytys tulee voida kuulla tai muutoin vastaanottaa kaikkina vuorokauden aikoina. Palovaroittimia on oltava riittävästi tuotantorakennuksen kokoon nähden ja niiden on oltava vakuutusyhtiöiden hyväksymiä.

Maatilalla on oltava kirjallinen palontorjunta- ja pelastussuunnitelma, josta käy ilmi vähintään palovaroittimien sijainti, menettelytavat ja eläinten poistumisreitit hätätilanteissa, toimet eläinten pelastamiseksi sekä tilalla tarvittava pelastus- ja palontorjuntavälineistö ja niiden sijainti. Suunnitelman tulee olla toteuttamiskelpoinen. Sen tulee tähdätä siihen, että eläimille ei aiheudu tarpeetonta kärsimystä ja niille varmistetaan suoja ja ravintoa mahdollisessa poikkeustilanteessa. Kopio palontorjunta- ja pelastussuunnitelmasta tulee toimittaa paikalliselle pelastusviranomaiselle.

5.3 Nautatilojen lisäehdot

Vasikoiden pito-olosuhteiden parantaminen pinta-alavaatimuksilla

Ks. rajoitukset tämän lisäehdon valinnassa kohdasta 5.1 Lisäehtojen valinta.

Vasikoita on pidettävä ryhmäkarsinoissa, jollei ryhmästä erottamiseen ole eläinlääketieteellistä tai eläinten vihamieliseen käyttäytymiseen liittyvää syytä. Ternijuotolla olevaa vasikkaa voi pitää yksinään enintään kahden viikon ajan. Syyn poistuttua vasikka on sijoitettava takaisin ryhmäkarsinaan. Samassa karsinassa ei saa pitää huomattavan eri-ikäisiä tai muutoin eriarvoisia eläimiä.

Ryhmäkarsinassa on jokaista vasikkaa kohti oltava pinta-alaa vähintään seuraavasti:

vasikan ikä (kk)	pinta-ala (m ² /eläin)
0-3	1,8
3-6	2,1

Edellä mainitusta pinta-alasta on vähintään puolet oltava kiinteäpohjaista, hyvin kuivitetua, puhdasta, pitävää ja pehmeää makuualuetta. Huonetila tai sen makuualue on oltava lämmitettävissä esimerkiksi keskuslämmityksen tai säteilylämmittimen avulla.

Lihanautojen väli- ja loppukasvatusta harjoitettavalle maatilalle tulevat vasikat on tulon jälkeen kasvatettava vähintään kahden kuukauden ikäisiksi erillisessä omalla ilmanvaihdolla olevassa kertatäyttöisessä osastossa. Loppukasvatusta harjoittavalla tilalla vasikoiden siirto vasikkaosastoon voi tapahtua myös jatkuvapätyttöisesti, jos siihen on erityisiä eläinten hyvinvointia edistäviä perusteita, jotka eläinlääkäri voi todeta. Perusteena voi olla esimerkiksi se, että vasikat tulevat lyhyen kuljetusmatkan päästä aina samalta yhdeltä tai muutamalta lähialueen tilalta. Tällöin odotettavissa

oleva tautipaine ja yleensä myös kuljetuksen aiheuttama rasitus vähenevät.

Juotolla olevan vasikan on saatava maito tai juomarehu tutista imemällä. Tutin vaihtoehtona voi olla imetys esimerkiksi imettäjälehmiä käyttämällä. Jos vasikka nupoutetaan, sarven aiheen tuhoamisen saa tehdä ainoastaan eläinlääkärin antamaa asianmukaista kivunlievitystä käyttäen.

Vasikoiden pito-olosuhteiden parantaminen

Ks. rajoitukset tämän lisäehdon valinnassa kohdasta 5.1 Lisäehtojen valinta.

Vasikoita on pidettävä ryhmäkarsinoissa, jolle ryhmästä erottamiseen ole eläinlääketieteellistä tai eläinten vihamieliseen käyttäytymiseen liittyvää syytä. Ternijuotolla olevaa vasikkaa voi pitää yksinään enintään kahden viikon ajan. Syyn poistuttua vasikka on sijoitettava takaisin ryhmäkarsinaan. Samassa karsinassa ei saa pitää huomattavan eri-ikäisiä tai muutoin eriarvoisia eläimiä.

Vasikoiden makuualueen on oltava kiinteäpohjainen, hyvin kuivitettu, puhdas, pitävä, pehmeä ja tarvittaessa lämmitettävissä oleva esimerkiksi keskuslämmityksen tai säteilylämmittimen avulla.

Lihanautojen väli- tai loppukasvatusta harjoitavalle maatilalle tulevat vasikat on tulon jälkeen kasvatettava vähintään kahden kuukauden ikäisiksi erillisessä omalla ilmanvaihdolla olevassa kertatäytyksessä osastossa. Loppukasvatusta harjoittavalla tilalla vasikoiden siirto vasikkaostoon voi tapahtua myös jatkuvapätyksessä, jos siihen on erityisiä eläinten hyvinvointia edistäviä perusteita, jotka eläinlääkäri voi todeta. Perusteena voi olla esimerkiksi se, että vasikat tulevat lyhyen kuljetusmatkan päästä aina samalta yhdeltä tai muutamalta lähialueen tilalta. Tällöin odotettavissa oleva tautipaine ja yleensä myös kuljetuksen aiheuttama rasitus vähenevät.

Juotolla olevan vasikan on saatava maito tai juomarehu tutista imemällä. Tutin vaihtoehtona voi olla imetys esimerkiksi imettäjälehmiä käyttämällä. Jos vasikka nupoutetaan, sarven aiheen tuhoamisen saa tehdä ainoastaan eläinlääkärin antamaa asianmukaista kivunlievitystä käyttäen.

Kytkeytyjen nautojen liikkumismahdollisuuksien parantaminen

Kytkeytyinä pidettävillä nautoilla on käytettävä kytkeytymällä, joka ei rajoita lajille ominaisia syönti-, keuhonhoito- ja makuulle meno- tai makuulta nousuliikkeitä. Kytkeytymiseen ei saa käyttää kytkettä, joka selvästi rajoittaa eläimen liikkeitä pituus- ja sivuttaissuunnassa. Tällaisia ovat esimerkiksi länkikytkyt tai pystysuuntainen ketju tai nauha, johon eläin on kytketty tiukasti paikoilleen kaulan ympäri menevällä ketjulla tai metallikaarella.

Vähintään 6 kuukauden ikäisten nautojen pito-olosuhteiden parantaminen

Jokaiselle vähintään 6 kuukauden ikäiselle naudalle on oltava kiinteäpohjainen, kuivitettu ja pehmeä makuualue. Samassa karsinassa ei saa pitää, siitossomia ja härkää lukuun ottamatta, eri sukupuolta olevia nautoja tai huomattavan eriarvoisia eläimiä. Jos ilmenee selvää alistumista tai alistamista ja sillä on oletettavasti pitkäaikainen haitta eläinten hyvinvoinnille, eläimet on ryhmiteltävä uudelleen.

Nautojen laidunnus kasvukaudella ja jaloittelu talviaikana

Ks. rajoitukset tämän lisäehdon valinnassa kohdasta 5.1 Lisäehtojen valinta.

Vähintään 6 kuukauden ikäiset naudat on päästettävä laitumelle vähintään 60 päivänä 1.5.-30.9. välisenä aikana. Lihanaudat ja kytkettyinä pidetyt lypsylehmät ja hiehot on päästettävä jaloitteluun ulos myös talvella sään salliessa vähintään kahdesti viikossa.

Sonnien laidunnus voidaan korvata jaloittelutarhalla. Tällöin jaloittelutarhan pinta-alan on oltava vähintään 6 m² siellä pidettävää sonnia kohden. Pinta-alan on oltava kuitenkin vähintään 50 m².

Lisäehdolla on päällekkäisyyksiä ympäristötu- en Luonnonmukainen kotieläintuotanto- erityistukisopimuksen kanssa. Lisäehdosta tulee luopua tai se voidaan vaihtaa, jos lisäehdon valinnut tila tekee sopimuksen luonnonmukaisesta kotieläintuotannosta.

Nautojen sairas-, hoito- ja poikimakarsinat

Sairastuneelle tai vahingoittuneelle naudalle on oltava erillinen tila toipumiseen. Jokaista alkavaa 10 lypsy- tai emolehmän ryhmää

kohden on oltava käytettävissä vähintään yksi erillinen karsina tai vastaava tila. Lihanaudoilla jokaista alkavaa 100 eläintä kohden tulee olla karsinatilaa vähintään 10 m².

Poikivaa nautaa varten on oltava poikimakarsina, johon eläin siirretään tiineyden loppuvaiheessa ja jossa poikimisen etenemistä on mahdollista valvoa. Yhdelle lypsy- tai emolehmälle tarkoitettun poikimakarsinan koko on vähintään 10 m² ja sen lyhin sivu vähintään 3 metriä. Karsinat voidaan rakentaa usean eläimen yhteiskäyttöiseksi, mutta eläimen erilleen aitaamiseen on varauduttava.

Karsinat on varustettava niin, että alla luetellut ominaisuudet täyttyvät:

- makuualusta on vedolta suojattu, kiinteäpohjainen, hyvin kuivitettu ja pehmeä
- huonetilan tai eläimen lämmitysmahdollisuus on tarvittaessa käytettävissä (esim. putkipatterit, säteilylämmitin tai lämpöpöuhallin)
- karsinasta on näköyhteys muihin nautoihin
- hoidettavan eläimen nopea kiinnittäminen ja turvallinen käsittely (esim. lääkintä, tutkiminen ja eläinten merkintä) on mahdollista (esim. portti, jolla eläin kiilataan aita vasten)
- poikimisapua varten eläimen takana on riittävä tila (jos ei ole toteutettavissa siirtävien karsinaseinien avulla, karsinan pituuden on oltava vähintään 3,5 m)
- lypsylehmiä on mahdollista lypsää koneellisesti

5.4 Sikatilojen lisäehdot

Joutilaiden emakoiden ja ensikoiden laidunnus tai jaloittelu

Ks. rajoitukset tämän lisäehdon valinnassa kohdasta 5.1 Lisäehtojen valinta.

Joutilaat emakot ja ensikot on päästettävä ulos jaloittelemaan sään salliessa 1.5. - 30.9. välisenä aikana joka päivä tai ympäri vuoden vähintään kahdesti viikossa.

Joutilailla emakoilla ja ensikoilla on oltava mahdollisuus tonkimiseen ja kesällä rypemiseen.

Lisäehdolla on päällekkäisyyksiä ympäristötuen Luonnonmukainen kotieläintuotanto- erityistukisopimuksen kanssa. Lisäehdosta tulee luopua tai se voidaan vaihtaa, jos lisäehdon

valinnut tila tekee sopimuksen luonnonmukaisesta kotieläintuotannosta.

Emakoiden ja ensikoiden tiineytys

Emakot ja ensikot on tiineytettävä pihatossa tai ryhmäkarsinassa, jossa emakot ja ensikot ovat vierotuksesta tiineytymisen varmistamiseen. Siemennyshäkkejä saa käyttää vain siemennyksen yhteydessä.

Ruokintakarsinoissa ruokintahäkkien ulkopuolista esteetöntä lattian kokonaispinta-alaa on oltava vähintään 2,25 m²/eläin ja tästä tilasta vähintään 1,3 m²/eläin on oltava kiinteäpohjaista, kuivitettua makuualustaa. Jos eläimiä pidetään alle kuuden eläimen ryhmissä, eläinten käytettävissä olevan esteettömän lattian kokonaispinta-alan on oltava 10 prosenttia suurempi kuin eläinryhmän tarvitsema, tuen ehtona sanottu laskennallinen pinta-ala.

Tiineytettyjen sikojen tila- ja makuupaikka-vaatimukset

Tiineytetyt emakot ja ensikot ovat pihatossa tai ryhmäkarsinassa. Tiineytetyillä emakoilla ja ensikoilla on ruokintakarsinoissa oltava ruokintahäkkien ulkopuolista esteetöntä lattian kokonaispinta-alaa vähintään 2,25 m²/eläin ja tästä tilasta vähintään 1,3 m²/eläin on oltava kiinteäpohjaista, kuivitettua makuualustaa. Jos eläimiä pidetään alle kuuden eläimen ryhmissä, eläinten käytettävissä olevan esteettömän lattian kokonaispinta-alan on oltava 10 prosenttia suurempi kuin eläinryhmän tarvitsema, tuen ehtona sanottu laskennallinen pinta-ala.

Emakoiden vapaa porsiminen

Emakoilla on pääsääntöisesti oltava vapaa porsiminen. Emakko voidaan kuitenkin pitää porsitushäkissä tilapäisesti enintään seitsemän vuorokautta porsimisen jälkeen, jos häkissä pitämiseen on hyväksyttävä syy (esimerkiksi aggressiiviset tai levottomat emakot).

Porsituskarsinan pinta-alan on oltava vähintään 6 m², josta vähintään puolet on kiinteäpohjaista ja kuivitettua. Tästä tilasta pikkuporsilla on oltava vähintään 1 m² sellaista tilaa, johon ne pääsevät suojaan emakolta. Pikkuporsaille on järjestettävä asianmukainen lämmitys.

Sikojen sairaskarsina

Sairaita sikoja varten on oltava käytettävissä erillinen sairaskarsina. Sairaskarsinat voivat

olla ryhmä- tai yksilökarsinoita. Ryhmäkarsinat on tarvittaessa voitava jakaa osiin. Sairaskarsinoita on oltava vähintään yksi jokaista alkavaa 50 emakkoa kohti ja sairaspaiikkoja vähintään viisi jokaista alkavaa 100 lihasikaa kohden. Sairaskarsinassa on oltava vedolta suojattu, kiinteäpohjainen, hyvin kuivitettu ja pehmeä makuupaikka.

Sikojen karsinaolosuhteiden parantaminen

Vierotetut, välikasvatuksessa olevat porsaasat on osastoitava ikäryhmittäin omissa karsinoissaan. Lämpötilan on oltava muuteltavissa porsaiden iän mukaisesti esimerkiksi kaksi-ilmastokarsinoilla.

Välikasvatusvaiheen porsailla ja kaikilla muilla sioilla on oltava kuivitettu, kiinteäpohjainen makuualue, johon kaikki mahtuvat yhtä aikaa makuulle. Kuivikkeena on käytettävä esimerkiksi olkea, purua, turvetta, paperisilppua tai heinää. Kuivikkeita on oltava riittävästi koko ajan.

6 Olosuhteiden muutokset sitoumuksen aikana

6.1 Ilmoitusvelvollisuus olosuhteiden muutoksista

Viljelijän tai hänen oikeudenomistajansa on tehtävä ilmoitus kunnan maaseutuelinkeinoveranomaiselle olosuhteiden muutoksista, jotka koskevat viljelijää, maatilaa tai tilan tukeen liittyvää kotieläintuotantoa. Lisäksi on ilmoitettava eläinten määrän muutoksista silloin, kun eläinmäärä pysyvästi vähenee alle edellytetyn vähimmäiseläinyksikkömäärän.

Kirjallinen ilmoitus on tehtävä viivytyksettä, mutta viimeistään 10 työpäivän kuluessa olosuhteissa tapahtuneesta muutoksesta. Tässä tarkoitettuja olosuhteiden muutoksia ovat muun muassa koko tilan myynti tai hallinto-oikeuden vaihdos tai muu sellainen olosuhteiden muutos, joka vaikuttaa tuen myöntämiseen.

Muutostilanteissa, joissa sitoumus jatkuu, tuki maksetaan muutosten osalta seuraavasta maksatuksesta alkaen.

6.2 Tuotantosuunnan vaihtaminen

Jos maatilalla harjoitetun eläintuotannon tuotantosuunta muuttuu toiseksi eläinten hyvinvoinnin tuessa tukikelpoiseksi tuotantosuun-

naksi, tilan on noudatettava uuden tuotantosuunnan mukaisia perusehtoja jäljellä olevan sitoumuskauden ajan. Tuotantosuuntaa voidaan vaihtaa jäljellä olevaksi sitoumuskaudeksi kerran sitoumuskauden aikana.

6.3 Lisäehdon vaihtaminen ja siitä luovuminen

Lisäehto on mahdollista vaihtaa kesken sitoumuskautta tietyissä tilanteissa. Vaihtaminen on mahdollista, jos tapahtuu sukupolvenvaihdos tai muu koko maatilan hallinnansiirto ja sitoumus siirretään. Lisäehto voidaan vaihtaa myös, jos eläintuotanto muuttuu pääasiallisesti toiseksi eläinten hyvinvoinnin tuessa tukikelpoiseksi tuotantosuunnaksi tai maatilalla harjoitetun eläintuotannon olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, että valitun lisäehdon toimenpiteitä ei voi enää toteuttaa.

Vaihtaminen voidaan tehdä kerran sitoumuskauden aikana. Noudatettavien lisäehtojen määrää ei voi lisätä vaihtamisen yhteydessä.

Lisäehdosta on luovuttava, jos lisäehdon kotieläintuotannosta luovutaan tai maatilalla harjoitetun eläintuotannon olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, että valitun lisäehdon toimenpiteitä ei voi enää toteuttaa. Lisäehdosta on luovuttava myös, jos eläinmäärä vähenee muuten kuin tilapäisesti niin, että vähimmäiseläinmäärä 10 ey ei enää täyty. Jos tilalle on valittu sen tuotantomuotoon sopimaton lisäehto, lisäehdosta on luovuttava ja tuki maksettava takaisin.

6.4 Sitoumuksen sisältyvien eläinten määrän väheneminen

Jos viljelijä siirtää koko harjoittamansa kotieläintuotannon toiselle tukikelpoiselle viljelijälle ja sitoumus siirretään kyseiselle viljelijälle, jo maksettuja eläinten hyvinvoinnin tukia ei peritä takaisin. Tilalle voi jättää enintään muutamia eläimiä ainoastaan harrastustoimintaa varten niin, että viljelijätukia ei haeta näistä eläimistä.

Jos viljelijän eläinmäärä vähenee alle edellytetyn 10 eläinyksikön vähimmäiseläinyksikkömäärän eikä kyseessä ole tilapäinen eläinmäärän väheneminen, viljelijältä peritään jo maksetut eläinten hyvinvointituet takaisin. Tilapäiseksi eläinmäärän vähenemiseksi katsotaan tilanteet, jotka aiheutuvat tietystä tuotantotavasta, kotieläinrakennuksen peruskorjauksesta tai laajentamisesta, tuotantosuunnan muuttamisesta tai ylivoimaisesta esteestä.

Tukea ei peritä takaisin, jos tilan eläinmäärä lyhytaikaisesti vähenee merkittävästi vastustettavan eläintaudin takia tai tilalta pois saneerattavan tartunnan takia. Lakisääteisesti vastustettavien tartuntojen hävittämisessä tulee noudattaa eläinlääkäriin ohjeita.

6.5 Sitoumuksesta vapauttaminen ja siitä luopuminen

Eläinten hyvinvoinnin tuen sitoumusten voimassaoloaika on viisi vuotta. Viljelijän katsotaan täyttävän huomattavan osan sitoumuksesta ja täyttävän komission asetuksessa edellytetyt muut vaatimukset silloin, kun sitoumus on kestänyt kolme vuotta ja viljelijä luopuu koko tilan myynnin kautta tai muutoin luopuu kokonaan kotieläintuotannon harjoittamisesta. Tilalle voi jättää enintään muutamia eläimiä ainoastaan harrastustoimintaa varten niin, että viljelijätukia ei haeta näistä eläimistä. Tällöin tuen palautusta ei vaadita viljelijältä (komission asetus (EY) N:o 1974/2006 44 artikla).

Viljelijä voidaan vapauttaa sitoumuksesta eikä tuen palautusta vaadita, jos hän luopuu kotieläintuotannosta ja kyseessä voidaan katsoa olevan komission asetuksen (EY) N:o 1974/2006 47 artiklan mukainen ylivoimainen este (force majeure) tai muu poikkeuksellinen olosuhde kuten viljelijän kuolema, vakava sairastuminen ja maatilän pakkolunastus taikka lunastaminen yleisen edun vuoksi. Viljelijä voi luopua sitoumuksesta myös jäädessään eläkkeelle, jos hän siirtyy täydelle työkyvyttömyyseläkkeelle, osa-aikaeläkkeelle tai varhennetulle vanhuuseläkkeelle tai viljelijällä todetaan ammattitauti.

Ylivoimaiseksi esteeksi tai poikkeukselliseksi olosuhteeksi hyväksytään sellaiset tapaukset, joissa eläinten määrä tilalla vähenee vastoin viljelijän omaa tahtoa esimerkiksi, jos tilalla todetaan vastustettava eläintauti tai eläimet joudutaan poistamaan saneerattavan tartunnan takia.

Viljelijän on tehtävä välittömästi ilmoitus kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle em. muutoksista. Maaseutuelinkeinoviranomainen tekee päätöksen viljelijän vapauttamiseksi sitoumuksesta ja tuen lakkauttamisesta.

Viljelijä voi luopua sitoumuksesta vain edellä mainituissa tapauksissa. Jos viljelijä luopuu sitoumuksesta muutoin kuin hyväksyttävissä tapauksissa ennen sitoumuksen päättymistä, viljelijältä on perittävä takaisin aiempina

sitoumusvuosina ja luopumisvuonna maksetut eläinten hyvinvointituet. Tuen myöntävän paikallisen maaseutuelinkeinoviranomaisen on tehtävä sitoumuksesta luopumisesta valituskelpoinen ratkaisu siitä, onko kyseessä tapaus, jossa tuki on perittävä takaisin. Kyseisestä päätöksestä on käytävä ilmi takaisin perittävän tuen määrä ja määrälle laskettava korko.

6.6 Sitoumuksen siirtäminen

Jos viljelijä siirtää koko harjoittamansa kotieläintuotannon toiselle tukikelpoiselle viljelijälle ja sitoumus siirretään kyseiselle viljelijälle, jo maksettuja eläinten hyvinvoinnin tukia ei peritä takaisin.

Jos viljelijä siirtää tuen myöntämisen edellytyksenä olleen sitoumuksensa aikana koko maatilansa tai osan siitä toiselle, tämä voi jatkaa sitoumusta sen jäljellä olevan voimassaoloajan (komission asetus (EY) N:o 1974/2006 44 artikla). Tuen myöntävä paikallinen viranomainen voi hakemuksesta siirtää sitoumuksen maatilalla, sen osan tai kotieläintuotannon uudelle omistajalle tai haltijalle, jos omistus- tai hallintaoikeus siirtyy sellaiselle viljelijälle, joka täyttää kyseisen tuen myöntämisen yleiset edellytykset ja tukiehdot. Siirtotapauksessa jatkavan viljelijän on noudatettava siirrettävää sitoumusta aiemman viljelijän antaman sitoumuksen jäljellä olevan sitoumusajan. Kuitenkin, jos sitoumus siirretään sukupolvenvaihdoksen tai muun hallinnan siirron yhteydessä ja samalla tuotantosuunta muuttuu toiseksi eläinten hyvinvoinnin tuessa tukikelpoiseksi tuotantosuunnaksi, jatkava viljelijä voi noudattaa uuden tuotantosuunnan mukaisia ehtoja. Sitoumuksen siirron yhteydessä voidaan vaihtaa lisäehtoa.

7 Eräitä tukeen liittyviä seikkoja

7.1 Termejä

Nauta on maidon, lihan tai muiden elintarvikkeiden tai vuodan tuottamiseksi taikka muuta tarkoitusta varten pidettävä nauta iästä riippumatta

Lihanauta on lihantuotantoa varten pidettävä nauta

Lypsylehmä on maidontuotantoon käytettävä, vähintään kerran poikanut nauta

Emolehmä on vähintään kerran poikanut nauta, jota käytetään yksinomaan vasikoiden tuottamiseen ja jonka vasikoita kasvatetaan lihantuotantoon tai emolehmätuotannon lisäämiseen

Hieho on vähintään 6 kuukauden ikäinen nauta ennen sen ensimmäistä poikimista

Sonni on urospuolinen, vähintään 6 kuukauden ikäinen nauta

Vasikka on alle 6 kuukauden ikäinen nauta sukupuolesta riippumatta

Nuorkarja koostuu vähintään 6, mutta alle 24 kuukauden ikäisistä naudoista

Pikkuporsas on sika syntymästä vieroitukseen

Vieroitettu porsas on sika vieroituksesta 10 viikon ikään saakka

Lihasika on yli 10 viikon ikäinen sika teurastukseen saakka

Kasvatussika on sika yli 10 viikon iästä ensimmäiseen tiineytykseen saakka

Ensikko on sika sen ensimmäisestä tiineytyksestä porsimiseen

Tiineytetty ensikko on ensikko sen 4 ensimmäisen tiineysviikon jälkeen porsimiseen saakka

Emakko on sika sen ensimmäisen porsimisen yhteydessä ja sen jälkeen;

Joutilas emakko on emakko porsaiden vieroituksesta sitä seuraavan tiineyden loppuvaiheeseen

Tiineytetty emakko on emakkoa sen 4 ensimmäisen tiineysviikon jälkeen porsimiseen saakka

7.2 Asiakirjojen säilyttäminen

Eläinten hyvinvoinnin tuen ehtoihin liittyvät asiakirjat on säilytettävä vähintään kolmen vuoden ajan sitoumuskauden päättymisestä.

7.3 Tuen julkisuus

Eläinten hyvinvoinnin tukea koskevat tiedot ovat julkisia ja valtiolla on velvollisuus vuodesta 2008 lähtien julkaista luettelo tuensaajista sekä myönnettyt julkisen rahoituksen määrät.

7.4 Valvonta

Eläinten hyvinvoinnin tuen ehtojen noudattamista valvovat työvoima- ja elinkeinokeskusten eläinvalvojat. Valvonnasta annetaan erilliset säädökset ja ohjeet.

LIITE 1 Terveydenhuollon vaatimukset nautatiloilla

1. Tilalla on eläinlääkärin kanssa solmittu terveydenhuoltosopimus.
2. Eläinlääkäri tekee tilalle vuosittain vähintään yhden terveydenhuoltokäynnin.
3. Tilalla on eläinlääkärin tekemä, terveydenhuoltokäynnin perusteella laadittu kirjallinen terveydenhuoltosuunnitelma, joka päivitetään vuosittain.
4. Tilalla harjoitetaan järjestelmällistä tuotantoseurantaa. Tuotantoseurannaksi hyväksytään kaikki tarkkailumuodot ja myös esim. tilan itsensä pitäminen, vastaavat tiedot tuottava tuotantoseuranta.
5. Tila noudattaa toimivaltaisen viranomaisen ohjeita tilatason tautisuojauksessa sekä eläinaineksen ja tuontirehujen hankinnassa (terveydenhuoltosuunnitelma, terveydenhuoltokäynnit).
6. Tilalla ei ole BVD –virusta erittäviä eläimiä tai saneeraus on aloitettu ennen eläinten hyvinvoinnin tuen sitoumuksen antamista tai aloitetaan viipymättä.
7. Tila tutkituttaa ostamansa siitoseläimet (pitoon tarkoitetut eläimet) salmonellan varalta toimivaltaiselta viranomaiselta saamiensa ohjeiden mukaisesti.
Samoin vasikkakasvattamoissa, jotka myyvät ostamia eläimiä jatkokasvatukseen, salmonellatutkimus tulee tehdä osastokohtaisesti vuosittain eläinlääkärin ohjeiden mukaan. Tilalla ei ole todettu salmonellatartuntoja tai saneeraus on aloitettu ennen eläinten hyvinvoinnin tuen sitoumuksen antamista tai aloitetaan viipymättä.
8. Jos tilalla todetaan BVD- tai salmonellatartunta eläinten hyvinvoinnin tukeen sitoutumisen jälkeen, tila on velvollinen saneeraamaan taudin pois.
9. Eloeläimiä myyvällä tilalla ei ole todettavissa pälvisiltaa. Vaatimus ei koske lihanaudoiksi kasvatettavien vasikoiden loppukasvattamoita.
10. Ruokinta- ja rehuhygienian, kuivituksen ja lannankäsittelyn sekä eläinten oleskelutilojen järjestyksellä ehkäistään ulosteperäisten taudinaiheuttajien leviämistä karjassa ja pidetään eläimet mahdollisimman puhtaina. Eläinlääkäri dokumentoi tilanteen terveydenhuoltokäynnillä.

LIITE 2 Terveydenhuollon vaatimukset sikatiloilla

Terveydenhuollon vaatimukset emakko- ja yhdistelmäsiikalassa

1. Tilalla on eläinlääkärin kanssa solmittu terveydenhuoltosopimus.
2. Tilalla on eläinlääkärin tekemä kirjallinen terveydenhuoltosuunnitelma, joka päivitetään vuosittain.
3. Eläinlääkäri käy tilalla terveydenhuoltokäynnillä vähintään neljä kertaa vuodessa, käynneistä yksi on terveydenhuoltosuunnitelman päivityskäynti.
4. Tilalla harjoitetaan systemaattista tuotantoseurantaa. Porsastuotantosikalassa hyväksytään kaikki tarkkailumuodot tai tilan itsensä pitämä vastaavat tiedot tuottava tuotantoseuranta.
5. Tila noudattaa eläinaineksen ja tuontirehujen hankinnassa toimivaltaiselta viranomaiselta saamia ohjeita (terveydenhuoltosuunnitelma, terveydenhuoltokäynnit).
6. Tilan on osoitettava porsasyskävapautensa ternimaito- tai verinäyttein toimivaltaiselta viranomaiselta saamiensa ohjeiden mukaan (terveydenhuoltosuunnitelma, terveydenhuoltokäynnit).
7. Tilan on osoitettava salmonellavapautensa lantanäyttein tukea ensimmäistä kertaa haettaessa. Näytteet on otettava toimivaltaisen viranomaisen ohjeiden mukaisesti ensimmäisenä sitoumusvuonna joulukuun loppuun mennessä.
8. Tila on dysenteria-, aivastustauti- ja kapivapaa eläinlääkärin tekemän kliinisen tarkastuksen perusteella tai saneeraus on aloitettu ennen ensimmäistä tukihakua tai aloitetaan viipymättä. Kapilääkityksiä ei sallita. Saneerausvaatimus.
9. Tilan emakot ja ensikot on rokotettu sikaruusua vastaan kahdesti vuodessa tai eläinlääkärin ohjeiden mukaisesti. Poikkeaminen kahden kerran rokotuksesta on perusteltu terveydenhuoltosuunnitelmaan.
10. Emakoille on annettu eläinlääkärin ohjeiden mukainen säännöllinen sisäloislääkitys.

Terveydenhuollon vaatimukset lihasikalassa

1. Tilalla on eläinlääkärin kanssa solmittu terveydenhuoltosopimus.
2. Tilalla on eläinlääkärin tekemä kirjallinen terveydenhuoltosuunnitelma, joka päivitetään vuosittain.
3. Eläinlääkäri tekee yhden terveydenhuoltokäynnin / kasvatuserä kertatäydyttöisessä lihasikalassa tai neljä käyntiä vuodessa, jos lihasikala on jatkuvatäydyttöinen.
4. Tilalla harjoitetaan systemaattista tuotantoseurantaa. Lihasikalassa tuotantoseuranta voi pohjautua esim. teurastamon tulosraporttiin.
5. Tila noudattaa eläinaineksen ja tuontirehujen hankinnassa toimivaltaiselta viranomaiselta saamia ohjeita (terveydenhuoltosuunnitelma, terveydenhuoltokäynnit).
6. Tila ottaa vastaan vain terveyslukiteltuja (=terveydenhuollon vaatimukset täyttäviä) porsaita. Poikkeuksena sallitaan perustellut syyt, esim. porsasyskä saneerauksen mahdollistamiseksi.